

Utsatt eksamen 1210

Oppgave 1 (teller 20%)

Forklar følgende begreper

- a) Eksterne virkninger
- b) Markedets etterspørselskurve
- c) Samfunnsøkonomisk overskudd i et marked

Oppgave 2 (teller 40%)

En bedrift har monopol i et marked. Monopolet har en konstant kostnad per enhet som produseres, og i tillegg en fast kostnad.

- a) Monopolet ønsker størst mulig overskudd. Forklar ved hjelp av en figur hvordan monopolet da vil fastsette pris og omsatt mengde, og vis på figuren hva som blir monopolets overskudd.
- b) Forklar ved hjelp av figuren hva som ville være den samfunnsøkonomisk optimale produksjonen, hva det samfunnsøkonomiske overskuddet ville være for dette produksjonsnivået, og hva monopolets overskudd ville være.
- c) Kan det være samfunnsøkonomisk lønnsomt å produsere i et marked selv om et privat monopol ikke kan drive med overskudd?

Oppgave 3 (teller 40%)

Norges klimamål er å redusere utslippene med minst 55 prosent innen 2030 sammenlignet med 1990-nivå. «Grønn skattekommissjon» (NOU2015) anbefaler at man velger kostnadseffektive virkemidler for å nå målet, det vil si virkemidler som gjør at utslippene reduseres på billigste måte.

- a) Vurder følgende tre virkemidler ut fra dette kriteriet:
 - I. Direkte reguleringer av utslipp (uomsettelige kvoter)
 - II. Avgifter på utslipp
 - III. Omsettelige kvoter
- b) «Grønn skattekommissjon» anbefaler også at «forurenser skal betale» skal være et kriterium for valg av virkemiddel. Forklar i hvilken grad forurenser må betale for utslippet ved de tre virkemidlene.

Sensurveiledning:

Alle tre oppgavene stiller spørsmål fra sentralt stoff som er godt dekket i pensumlitteraturen (inkludert notater og slides) og i undervisningen.

Oppgave 1:

Alle begrepene er grundig forklart i læreboka av Krugman&Wells: Eksterne virkninger i kap.16, markedets etterspørselskurve i kap.3 og samfunnsøkonomisk overskudd i kapittel 4. Alle tre begrepene er også forklart i forelesningsnotater og slides

Oppgave 2:

Monopolets tilpasning er forklart i læreboka kap.13 og i et eget forelesningsnotat som ligger på canvas. Det siste spørsmålet ble gitt i en oppgave til oppgavesamling 2, og det foreligge løsningsforslag til oppgavene.

Oppgave 3:

Effektene av de tre virkemidlene er godt dekket i undervisningen og pensumlitteraturen. En av seminaroppgavene er så lik eksamensoppgave 3 at løsningsforslaget fra seminaroppgaven med små justeringer kan brukes til å svare på eksamensoppgave 3.

Omsettelige utslippskvoter innebærer at myndighetene bestemmer hvor mye de enkelte bedriftene har lov å slippe ut, og dermed hvor mye de må redusere sine utslipp. Bedriftene har ofte ulike kostnader ved å redusere utslipp. Dersom myndighetene ikke har perfekt informasjon om rense-kostnadene i de ulike bedriftene kan resultatet bli ulike marginale kostnader ved å kutte utslipp når bedriftene slipper ut det de har lov til. Hvis A har høyere marginale kostnader ved å kutte utslipp enn B, ville både A og B kunne tjene på at A betalte B for å kutte utslipp. Samla kostnader ved å nå den totale utslippskvoten ville gå ned.

Omsettelige kvoter gjør dette mulig: A kan kjøpe utslippskvote fra B. Dette vil lønne seg for begge så lenge de har ulike marginale kutt-kostnader. Handel med kvoter gjør at utslippet kuttes på billigste måte, uavhengig av initial fordeling av utslippskvotene. Initial fordeling vil imidlertid bestemme fordelingen av kostnadene på de ulike aktørene. For at omsettelige kvoter skal være et godt virkemiddel må kostnadene ved utslippet være uavhengig av hvor det slippes ut. Dette gjelder CO₂ utslipp, men det gjelder ikke for en rekke andre typer forurensing – som utslipp til vann og jord.)

Ved en **avgift på utslipp** er det lønnsomt å kutte alle utslipp som det koster mindre å kutte enn å betale avgift for å slippe ut. Dermed vil bedrifter som kutter noe men ikke alt ha like marginale kutt-kostnader. Dette betyr at kuttene skjer på billigste måte.

Forurenser skal betale: Ved direkte regulering vil bedriftene bare betale for utslipp som overstiger den kvoten de får. Ved avgifter må de betale for både den utslippsreduksjonen de velger, og de må betale avgift for utslippet. Dersom omsettelige kvoter auksjoneres bort vil bedriftene også betale både for det de slipper ut (kvotepris) og for utslippsreduksjonen.